

بررسی چگونگی کاربری دختران و پسران دانشجو از امکانات جانبی تلفن همراه

مرتضی منطقی*

چکیده

فن آوری تلفن همراه در جامعه به شکلی روزافزون گسترش می‌یابد و این در حالی است که پژوهش‌های انسانی - اجتماعی معطوف به آن نادر است. از این رو، پژوهش حاضر با هدف بررسی چگونگی کاربری تلفن همراه در سطح دانشجویان دانشگاه تربیت معلم، انجام پذیرفت. پس از بررسی چگونگی کاربری تلفن همراه در سطح 50 نفر از دانشجویان، پرسشنامه محقق ساخته‌ای تهیه شد. با توجه به شاخصه روان‌سنجی قابل قبول پرسشنامه، این پرسشنامه با هدف بررسی تطبیقی چگونگی کاربری کاربران دختر و پسر دانشجو از تلفن همراه، در سطح 399 دانشجوی دختر و 398 دانشجوی پسر که به تصادف انتخاب شده بودند، اجرا گردید. تحلیل عامل نتایج حاصل، شش عامل را مشخص کرد که نتایج حاصل از آزمون مقایسه گروه‌های نوابسته در عوامل اخیر، برتری دانشجویان دختر را در موارد استفاده چند رسانه‌ای از تلفن همراه و استفاده از تلفن همراه جهت آگاهی از زمان و تقویم و برتری پسران را در موارد استفاده‌های ارتباطی پیشرفته، استفاده‌های آموزشی و استفاده‌های تفریحی از تلفن همراه نشان داد.

واژگان کلیدی

تلفن همراه، تحلیل عامل، دانشجو، دختر، پسر

* دانشیار دانشگاه تربیت معلم mehran_manteghi@yahoo.com

نویسنده مسؤول یا طرف مکاتبه: مرتضی منطقی

مقدمه

پس از اختراع تلفن، اندیشه تلفن بدون سیم که امکان ارتباط افراد با دیگران را فراهم آورد، مطرح گردید. از این رو فن آوری تلفن همراه، نخست برای حفظ امنیت کشتی‌های اقیانوس‌پیما، طراحی و به کار گرفته شد و در پی کارآمدی که تلفن همراه در این زمینه از خود نشان داد، به کارگیری آن در اتومبیل‌های پلیس آمریکا، مورد توجه قرار گرفت. مقاصد تجاری، هدف بعدی بود که برای تلفن همراه، تعریف شد و با گسترش بیشتر تلفن همراه، کاربری‌های اجتماعی و تفریحی آن، در حد گسترده‌ای مورد استفاده قرار گرفت (مک‌گویگان¹، 2005).

بررسی رشد و گسترش تلفن همراه، حاکی از آن است که تاکنون هیچ فن آوری در طول تاریخ بشر به شدت تلفن همراه فراگیر نشده است. بلینا² و میسونی³ (2009) گزارش می‌دهند که طی یک مقطع ده ساله (تا سال 2008) افزایش تلفن همراه، سه برابر سریعتر از سیستم‌های مخابراتی دیگر مانند تلفن ثابت و اینترنت بوده است.

تلفن همراه، به مثابه عصاره فن آوری‌های جهان روز، امکانات مختلفی را در خود گرد آورده است، امکاناتی مانند: سرویس پیامک، سرویس چند رسانه‌ای، دریافت اطلاعات و اخبار مورد نیاز، ضبط مکالمات، ضبط و پخش ام‌پی‌تری پلیر، استفاده از برنامه‌های آموزشی، ساعت، تقویم، دریافت برنامه‌های تلویزیونی، انواع سرگرمی‌ها و بازی‌ها، پرداخت قبض‌های بانکی، تجارت، اتصال به اینترنت، جست‌وجو در صفحات وب و نظایر آنها، از امکاناتی است که کاربران تلفن همراه می‌توانند از آن استفاده کنند. بنابراین می‌توان از تلفن همراه با عناوین بهره‌مندی از خدمات دولت الکترونیکی همراه، خدمات همراه، اخبار همراه، سرگرمی همراه، آموزگار همراه، تجارت همراه، تلویزیون همراه، دفتر همراه، پست همراه و مانند آن، یاد کرد.

تلفن همراه از منظرهای مختلفی قابل بررسی است. پلان⁴ (2000) در همین رابطه خاطر نشان می‌سازد که تلفن همراه موضوع مطالعه از منظرهای زیست‌شناسی، روان‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، مطالعات فرهنگی و فلسفه می‌باشد. اما با وجود چند وجهی بودن تلفن همراه و عرصه‌های گسترده حضور تلفن همراه در جامعه، کارکردها، تبعات و پیامدهای

1. Mc Guigan
2. Bellina
3. Missoni
4. Plant

انسانی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و عقیدتی تلفن همراه، مورد بررسی های گسترده علمی قرار نگرفته است. بررسی های مقدماتی حکایت از آن دارند که تلفن همراه در زمینه های فرهنگی و تحول هویتی افراد (خاصه جوانان)، اثرات قابل توجه و تأملی داشته است.

برخی از پژوهشگران حوزه تلفن همراه، به صراحت از این یاد می کنند که باید از فرهنگ جدیدی به نام فرهنگ تلفن همراه (گوگن، 2006، به نقل از کوثری و خیرخواه، 1387)، یا شکل گیری نسل انگشت شست (به معنای این که جوانان در همه جا، همواره دستشان روی صفحه کلید تلفن همراهشان است و در حال ارسال و یا دریافت پیام جدیدی هستند) (پلانت، 2000) سخن گفت. در فرهنگ اخیر، اولاً با توجه به نوجویی و نوگرایی جوانان و ثانیاً با عنایت به علایق وافر جوانان به فن آوری ها و ثالثاً با توجه به انعطاف پذیری بیشتر آنان، انتظار می رود که بیشترین اثرپذیری فرهنگی از فن آوری تلفن همراه را در سطح جوانان مشاهده کرد که البته همین مسأله توسط برخی از پژوهش های انجام شده (رید و رید¹، 2004؛ آودری²، 2004)، مورد تأکید قرار گرفته است. بعضی از پژوهشگران (مانند لورنته، 2002) از فرهنگ اخیر با تعبیر هوشمندانه شمشیر دو لبه یاد کرده اند.

گزارش های پژوهش های مختلف حاکی از آن هستند که کاربران تلفن همراه از پیشبرد اعتقادات دینی و مذهبی (مک گوینگان، 2005) گرفته تا استفاده از تلفن همراه در جهت ارضای تمایلات شهوانی خویش (پلانت، 2000، پرتیرا³، 2005) سود می جویند. این کاربران برای در غفلت نگه داشتن و دور زدن خانواده هایشان، با استفاده از نرم افزارهای مختلف، فایل های مورد نظرشان را روی تلفن همراهشان پنهان کرده (پرتیرا، 2005) و یا آن که با استفاده از دو سیم کارت، اولیایشان را در غفلت نگه می دارند (پلانت، 2000).

علاوه بر تبعات فرهنگی تلفن همراه، پیامدهای هویتی این فن آوری از موارد مهمی است که باید به آن توجه کرد. در سال 2001، مارک پرنزکی⁴ اصلاح بومیان دیجیتال⁵ را برای نسل جدید از جوانانی به کار گرفت که در جهان دیجیتالی، زاده و بزرگ شده اند و سطح بالایی از آنها (98/1%) به تلفن همراه دسترسی دارند (تینیانه⁶، 2010). ریچارد لینگ، نویسنده نروژی آمریکا،

1. Reid
2. Audrey
3. Pertirra
4. Prensky
5. Digital Natives
6. Thinyane, H.

مفهوم سودمند آغازگری¹ را برای تلفن همراه به کار برده است. از نظر وی نقشی را که مراسم گذر در قبایل بومی برای کودکان اجرا می‌کرد و از آن پس به آنان مجوز حضور در جهان بزرگسالان را می‌داد، در حال حاضر تلفن همراه برعهده گرفته است و کودکان و نوجوانان با داشتن تلفن همراه، در عمل به فضای شبکه‌ای خاصی گام می‌نهند که ضمن جداسازی نسبی آنان از خانواده‌هایشان، ارزش‌های خاص و جدیدی را برای آنان مطرح می‌سازد (لورنته، 2002).

در فضای شبکه‌ای اخیر، اولاً امکان وسعت بخشیدن به ابعاد هویتی فرد فراهم آمده و ثانیاً امکان بازتعریف و بازسازی آن، فزونی می‌گیرد. به همین ترتیب تأثیر تلفن همراه در هویت جمعی، عضویت در شبکه‌های اجتماعی جدید و گسترش روابط اجتماعی از دیگر پیامدهای هویتی است که محققان و نظریه‌پردازان بدان اشاره داشته‌اند.

در فضای اخیر، تعمیق روابط جوان با گروه همسالان وی از سویی و کم رنگ شدن روابط و تأثیرپذیری وی از خانواده‌اش، عامل مهمی است که در شکل‌گیری هویتی جدید جوان مؤثر واقع می‌آید.

با توجه به موارد مذکور، می‌توان نتیجه گرفت، تلفن همراه با فرصت‌ها و تهدیدهای بسیاری همراه است که شناخت این فرصت‌ها و تهدیدها از سویی و فرهنگ‌سازی در زمینه افزایش فرصت‌ها و کاهش تهدیدهای تلفن همراه در کاربران آن (که عمدتاً جوان هستند)، ضرورتی اولیه برای پژوهشگران و اولیای امور فرهنگی جامعه است. از این رو، پژوهش حاضر با هدف ترسیمی اولیه از فضایی که جوان ایرانی در ارتباط با تلفن همراه به تجربه آن می‌پردازد، بررسی تطبیقی چگونگی کاربری دختران و پسران دانشجو از تلفن همراه و امکانات جانبی آن را در دستور کار خود قرار داد. از این رو سؤال پژوهش حاضر به شرح زیر می‌باشد:

- کاربری دختران و پسران دانشجو از تلفن همراه و امکانات جانبی آن، چگونه است؟

در رابطه با سؤال پژوهشی فوق ادبیات مربوطه مورد بررسی قرار می‌گیرد:

در آغاز، طراحی پیامک با هدف کمک به افراد ناشنوا و نیمه‌شنوا انجام پذیرفت، افراد ناشنوا به دلیل عدم ادراک صدا از پیرامون خود، گاهی چنان بن‌بستی را احساس می‌کنند که برای شکستن آن، متوسل به خودکشی می‌گردند.

هوستمن شاف¹ (2004) و پوور و پوور² (2004) گزارش می کنند که ارسال و دریافت پیام های متنی توسط افراد ناشنوا، فرصت بزرگی را برای گسترش و تعمیق روابط آنان با افراد شنوا پدید می آورد و به این ترتیب ارتباط های اجتماعی افراد ناشنوا گسترش یافته و از میزان تنهایی آنان کاسته می شود.

کانتی - رامسدن³ و همکاران (2010) در پژوهشی مشابه، در بررسی که بین دو گروه 52 نفره از جوانان دارای اختلال زبان⁴ و جوانان عادی انجام دادند، نتیجه گرفتند که افراد دارای اختلال زبانی بیشتر از افراد عادی، در هر دو زمینه تماس تلفنی و استفاده از پیام های متنی، از تلفن همراه خود استفاده می کنند.

کاربری از تلفن همراه، به صرفه جویی در وقت و انرژی می انجامد که این مسأله به سهم خود می تواند منشاء آثار اقتصادی مثبتی باشد (عاملی، 1387). از سوی دیگر تبدیل تلفن همراه به صورت یک دفتر کار مجازی برای صاحبان حرف مختلف، تسهیلات کم هزینه زیادی را در اختیار کاربران قرار می دهد.

برقراری ارتباط های گسترده با مراکز خرید یا فروش به کاربر در مورد کالاها و خدمات مورد نظر و یافتن فرصت چانه زنی بیش از پیش با مراکز مزبور و تبدیل تلفن همراه به صورت یک کارت اعتباری و کیف پول مجازی برای خرید یک کالا یا انتقال وجه (آوردی، 2004)، کسب اطلاعات در زمینه اقدام های مالی و اعتباری (سایت انجمن روان شناسان بریتانیا، 2010) و رشد اقتصادی (مک گوینگان، 2005)، از جمله کاربردهای اقتصادی تلفن همراه هستند که در ادبیات تحقیق مطرح گردیده اند.

به کارگیری تلفن همراه و سرویس های جانبی آن به مثابه یک ابزار مدیریتی کارآمد، از دیگر مواردی است که در ادبیات پژوهش، مطرح گردیده است (ستریش⁵، 2010). اطلاع رسانی، یکی از وجوه بارز تلفن همراه است. اطلاع رسانی اخیر ممکن است از شفاف سازی روابط پنهان (نظیر انتشار تصاویر رفتار آمریکایی ها با زندانیان زندان ابو غریب) (ویلی⁶، 2007)، تا اطلاع رسانی توسط پیامک در جریان بحران های سراسری و بلاهای طبیعی (منطقی، 1386، الف) و گسترش

1. Horstmanshof, L.

2. Power, M. R.

3. Conti-Ramsden, C.

4. Specific Language Impairment (SLI)

5. Streicher, P.

6. Villi, M.

روند دموکراتیک شدن جوامع با انتشار اخباری که از بند سانسور دولتی تا حدودی رها شده‌اند، گرفته تا نشر اطلاعات مورد نظر گروه های بدنام و حاشیه‌ای اجتماعی، گسترده باشد. تحقق دولت و شهروندی الکترونیک، از دیگر تبعاتی است که تلفن همراه در برداشته است (عاملی، 1387).

پس از طرح آموزش الکترونیکی¹، با پدید آمدن تلفن همراه، مفهوم آموزش مبتنی بر تلفن همراه² نیز پدید آمده است (کی گان³، 2002). گستره آموزشی اخیر، چنان وسیع و گسترده به نظر می‌آید که برخی از پژوهشگران از ورود تلفن همراه به عرصه آموزش، با عنوان "انقلاب تلفن همراه در آموزش و تربیت"⁴ یاد کرده‌اند (گیس کی⁵، 2002). جورج⁶ (1995)، گروسمن⁷ و همکاران (2001)، ستروهلین⁸ و فريتش⁹ (2003)، لی¹⁰ (2004) و مارکت¹¹ و همکاران (2006) از زوایای مختلفی وارد بحث آموزش مبتنی بر تلفن همراه شده و در این باره بحث کرده‌اند. دی‌ویته¹² (2010) نیز با اشاره به این که تلفن همراه آموزش در هر زمان و هر جایی¹³ را فراهم آورده است، از نگرش مثبت دانش آموزان نسبت به یادگیری مبتنی بر تلفن همراه یاد کرده، استقبال آنان را از این فن آوری را مورد تأکید قرار می‌دهد.

هزینه اندک تلفن همراه در مقایسه با یادگیری از طریق اینترنت (که به رایانه نیازمند است) از سویی و علایق مفرط جوانان به فن آوری تلفن همراه از سوی دیگر، سبب شده است که این فن آوری در عرصه آموزشی، به شکلی موفق‌تر از اینترنت، ظاهر شود (نوریس¹⁴ و همکاران، 2010). علاوه بر این، والک¹⁵ و همکاران (2010) در بررسی که در سطح مناطق در حال توسعه آسیا داشته‌اند، گزارش می‌کنند، آموزش از طریق تلفن همراه، در مناطق روستایی و راه دور کشورهایی مانند فیلیپین، مغولستان، تایلند، هند و بنگلادش، سبب شده است که مردم نواحی دور

-
1. Electronic learning or e-learning
  2. Mobile learning or m-learning
  3. Keegan, D.
  4. Mobile revolution on education and training
  5. Gayeski, D.
  6. George, K. L.
  7. Grossman, J. B.
  8. Strohlein, G.
  9. Fritsch, H.
  10. Lee, C. B.
  11. Markett, C.
  12. DeWitte, C. M.
  13. Anytime, Anyplace
  14. Norris, C.
  15. Valk, J. H.

افتاده، امکان دسترسی به آموزش‌های مورد نظرشان را بیابند و از این فرصت، استفاده بهینه به عمل بیاورند. بالاسوبرامانیان¹ و همکاران (2010)، در گزارش مشابهی، از دسترسی زنان روستایی در جنوب هند و امکان سامان دادن آموزش مادام‌العمر² بر همین مبنای در سطح آنان، یاد می‌کنند.

تلفن همراه در مسایل بهداشتی و پزشکی نیز مطرح شده است و ابعاد جدیدی ذیل عنوان تشخیص از راه دور، پزشکی از راه دور و تجویز داروی از راه دور را رقم زده است (بلینا و میسونی، 2009). تلفن همراه برای گردآوری داده‌ها و مداخله در درمان نیز مورد استفاده واقع شده است. راورت³ و همکاران (2010) گزارش می‌کنند که برخی از پژوهشگران جهت گردآوری داده‌های مورد نیاز خویش و برخی از پزشکان برای ادامه درمان (مانند درمان ترک سیگار در جوانان)، به تلفن همراه متصل شده و از این فن‌آوری در جهت تحقق اهدافشان، سود می‌برند. کاهش مصرف سیگار (لاوقلین⁴، 2001، آودری، 2004)، کاهش اضطراب اجتماعی (رید و رید، 2004)، افزایش احساس اعتماد به نفس و احساس پذیرفته شدن در شبکه اجتماعی که توسط تلفن همراه پدید آمده است (والش⁵، 2009) از دیگر مواردی است که پژوهشگران بر آن صحه نهاده‌اند.

برخی از کاربری‌های قابل توجه تلفن همراه، استفاده از تلفن همراه برای گسترش تبلیغات دینی (به صورت ارسال قسمتی از متن کتاب مقدس با عنوان "متن خدا" برای کاربرانی که در این جهت تقاضا دارند) (پرتیرا، 2005) و استفاده از تلفن همراه به مثابه یک ابزار تبلیغاتی کم‌هزینه و پرفایده است. دی ریک⁶ و دگریو⁷ (2005)، در همین رابطه می‌نویسند: بررسی‌های انجام شده در انگلستان دلالت بر آن دارد که 76% مردم انگلیس (در لندن 82%)، تلفن همراه داشته، 93% این افراد، سنی بین 24-20 سال دارند. شرایط پیش‌گفته، تولیدکنندگان مختلف را بر آن داشته است که از تلفن همراه به صورت ارسال پیام یا تصاویر لازم جهت انجام تبلیغ در مورد تولیدات مورد نظرشان سود ببرند.

استفاده از سرویس‌های دیگر تلفن همراه مانند GPS در مسافرت‌های مختلف، دفترچه یادداشت، تقویم، ساعت و مانند آنها از دیگر کاربری‌های مثبتی است که از تلفن همراه می‌شود.

1. Balasubramanian, K.
2. Life long learning
3. Ravert, R. D.
4. Laughlin, Z.
5. Walsh, S. P.
6. De Reck, B.
7. Degraeve, Z.

اما تلفن همراه با وجود فرصت‌ها و مزایای غیرقابل‌کتمان که دارد، حاوی برخی از تهدیدها نیز هست که باید بدانها نیز توجه داشت و با فرهنگ‌سازی و انجام برنامه‌ریزی‌های لازم، شرایط لازم را برای کاهش تهدیدها و افزایش فرصت‌های تلفن همراه، فراهم آورد.

بررسی ادبیات پژوهش حکایت از آن دارد که پژوهشگران در بررسی آسیب‌های احتمالی تلفن همراه، در درجه اول اهمیت، متوجه ابعاد ملموس زیستی و جسمانی تلفن همراه شده‌اند (وان‌دی کامر¹ و بووز²، 2002، مک‌گویگان، 2005) و در درجه بعد اهمیت، به تبعات روانی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و عقیدتی تلفن همراه توجه نشان داده‌اند.

تلفن همراه حاوی برخی از تهدیدهای روانی و اجتماعی نیز هست. اعتیاد به تلفن همراه و اعتیاد به محصولات برهنه (پورنو) که از طریق سرویس‌های جانبی تلفن همراه در اختیار کاربران قرار می‌گیرد، از جمله این تهدیدها هستند. وابستگی به محصولات هرزه‌نگارانه در مجموع موجب شکل‌گیری و پدیدآیی خرده‌فرهنگی جدید و ابعاد هویتی متفاوتی در سطح جامعه و شهروندان آن است (سایت انجمن روان‌شناسان بریتانیا، 2006، الف، و 2007، منطقی، 1386، الف). سوق یافتن کاربران تلفن همراه به سمت ادبیات، تصاویر و فیلم‌های هرزه‌نگارانه، مسأله مهمی است که در ارتباط با تلفن همراه رخ داده است و کاربرانی که به کاربری از موارد مزبور ادامه دهند، در خطر اعتیاد به محصولات هرزه‌نگارانه، قرار می‌گیرند.

منگانیلی³ (به نقل از لورتنه، 2002) بیان می‌دارد: برخی از مطالعات بیانگر آنند که 70% از پیامک‌ها شامل مطالب هیجانی⁴ و مضامین عشقی و شهوانی⁵ هستند. پرتیرا (2005) در گزارش خویش خاطر نشان می‌سازد که ارسال جوک‌های جنسی در سطح جوانان فیلیپینی، به صورت امری شایع در آمده است و باک (به نقل از کوثری و خیرخواه، 1387) یادآور می‌شود، برقراری روابط عاشقانه از طریق پیامک، به شکل امر رایجی در آمده است که فرصت مناسبی برای توسعه "زمینه تجارت اروتیک" را فراهم می‌آورد. تهیه تصاویر نیمه برهنه و برهنه و تهیه فیلم‌های کوتاه (کلیپ) که غالباً از طریق سایت‌های هرزه‌نگار اینترنتی تأمین می‌شوند، و رد و بدل کردن آنها از طریق بلوتوث در میان کاربران تلفن همراه، فصل بارز و مشخص دیگری است که چهره‌ای

1. Van de Kamer, J.

2. Bows, A.

3. Manganelli

4. Emotional

5. Erotic

تخدیرکننده به این نوع از کاربری تلفن همراه، بخشیده است (پلانن، 2000؛ فریزر¹، 2009؛ سایت سوسایبرتی²، 2009).

بروز برخی از مشکلات روانی، سطحی شدن روابط اجتماعی و کاهش امنیت اجتماعی، از دیگر تبعاتی است که در زمینه کاربری از تلفن همراه، در ادبیات پژوهش مطرح شده است (تومی و همکاران، در دست چاپ؛ انجمن روان‌شناسان بریتانیایی، 2006 الف). تلفن همراه با خود امکان پدیدآیی و شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی نوظهوری را فراهم آورده است. این شبکه‌های اجتماعی که در غالب موارد، فاقد رابطه‌های رودررو هستند، در عمل روابطی را پدید می‌آورند که در سطحی نازلتر از روابط چهره به چهره عمل کرده، به نوعی، روابطی سطحی به شمار می‌آیند (لارو³ و جارولا⁴، 2008).

ناایمنی اجتماعی پدید آمده با کاربری از تلفن همراه، از سطوح مختلفی برخوردار است، در ساده‌ترین حالات، فزونی گرفتن تقلب در نظام آموزشی با استفاده از تلفن همراه (منطقی، 1386، الف) است. در سطحی پیشرفته‌تر، مخدوش شدن حوزه خصوصی افراد و هک کردن یا سرقت تلفن همراه و باج خواهی بر مبنای آن با پخش اطلاعات محرمانه افراد در جامعه (پرتیرا، 2005) اسباب ناایمنی کاربران تلفن همراه را فراهم می‌آورد. انجمن روان‌شناسان انگلیس (2006، ب)، از تشکیل زورگیری⁵ الکترونیکی یاد کرده، راسکاوس کاس⁶ (2010) در بررسی که در سطح 1530 نفر از دانش‌آموزان 11-18 ساله نیوزلندی به عمل آورد، نتیجه می‌گیرد که در سطح جوانان، قلدرمآبی و زورگیری از طریق تلفن همراه، پدیده‌ای رو به رشد است و 43% از جمعیت مورد پژوهش وی، حداقل یک مورد (و 23% از آنان موارد متعددی) از زورگیری مبتنی بر تلفن همراه را تجربه کرده‌اند.

مورد پرخاشگری و توهین قرار گرفتن توسط تلفن همراه⁷، پدیده جدید دیگری به شمار می‌رود. در بررسی که نیکول⁸ و فلمینگ⁹ (2010) در سطح 348 جوان 13-17 ساله انجام دادند، مشخص

1. Frieser, M.

2. Socyberty.com

3. Laru, J.

4. Jarvela, S.

5. Bullying

6. Raskauskas, J.

7. Mobile Phone Aggression (MPA)

8. Nicol, A.

9. Fleming, M. J.

شد که با وجود کم بودن فراوانی مورد پرخاشگری واقع شدن توسط تلفن همراه، در مجموع، دختران بیشتر از پسران قربانی این پدیده نوظهور هستند.

تهدید به مرگ افراد نیز (آودری، 2004) فراز دیگری در کاربری تهدیدآمیز تلفن همراه به شمار می آید.

راسکاوس کاس (2010)، گزارش می دهد، وی در بررسی که در سطح دانش آموزانی که مورد زورگیری از طریق تلفن همراه قرار گرفته بودند، علایم بیشتری از افسردگی را تا دانش آموزانی که به تجربه مورد اخیر نپرداخته بودند، یافته است.

سرانجام پخش شایعات (غالباً سیاسی) توسط تلفن همراه و جاسوسی از افراد بر مبنای کسب اطلاعات محرمانه افراد از طریق تلفن همراه آنان، از کاربری های نامناسبی است که در ارتباط با تلفن همراه شکل گرفته اند. پرتیرا (2005) خاطر نشان می سازد، از تلفن همراه برای پخش شایعه در جوامع محلی استفاده می شود و به این ترتیب برخی زیر پای رقبای سیاسی خودشان را خالی می کنند.

بررسی پژوهش های انجام شده در داخل، حکایت از آن دارد که پژوهش های انجام شده در زمینه تلفن همراه در ایران، به تبع پژوهش های جهانی، عمدتاً آثار ملموس و فیزیکی تلفن همراه را مورد نظر قرار داده اند و بررسی آثار روان شناختی و جامعه شناختی تلفن همراه در حد بسیار کمی مورد توجه پژوهشگران و خاصه نهادهای پژوهشی ایران قرار گرفته است. در بررسی هایی که پژوهشگران داخلی در جریان آن، ابعاد روانی - اجتماعی تلفن همراه را مورد بررسی قرار داده اند، عمدتاً چگونگی کاربری کاربران ایرانی از تلفن همراه، مورد توجه پژوهشگران مزبور، قرار گرفته است.

کوثری و همکاران (1385) در توصیف کاربری جوانان از امکانات مختلف تلفن همراه، به معرفی این موارد پرداخته اند: اولویت اول: پیامک، صحبت داخل شهری، ذخیره و گوش دادن به موسیقی؛ اولویت دوم: ساعت هشدار، عکس گرفتن، استفاده از بلوتوث؛ و اولویت سوم: بازی کردن، فیلم برداری و ذخیره و تماشای فیلم و کلیپ.

منطقی (1386، الف) در توصیف اولویت های کاربری جوانان از امکانات تلفن همراه، به این موارد اشاره می کند: اولویت اول: پیامک، اولویت دوم: مقاصد ارتباطی و اولویت سوم: دیدن کلیپ، پخش آهنگ، بازی، زنگ اخبار، ضبط کردن، استفاده از دوربین.

از آنجا که مهم ترین کاربری جوانان از تلفن همراه، پیامک می باشد، برخی از پژوهشگران درصدد بررسی نوع پیامک های رد و بدل شده در سطح جوانان برآمده اند (معیدفر و گنجی، 1387؛ کوثری و همکاران، 1385؛ اکرامی، 1386؛ کوثری و خیرخواه، 1387؛ زندی و ربانی، 1388).

از سوی دیگر، تفاوت های دو جنس زن و مرد (که نشأت گرفته از تفاوت در ابعاد زیستی، روان شناختی و تربیتی آنان است)، دو جنس را بر آن می دارد تا از فن آوری های ارتباطی جدید به شکلی نسبتاً متفاوت، استفاده کنند. فرانکن¹ (1998) در توصیف برخی از تفاوت های مغزی زن و مرد، می نویسد: "برخی از ساختارهای مغز از نظر اندازه، تعداد نورون ها و انشعابات دندریتی برای مردان و زنان، متفاوت است. هیپوتالاموس²، قشر مغز³، جسم پینه ای⁴ و برخی از نواحی دیگر از این جمله اند. در عین حال، تفاوت های پیش گفته در ساختار مغز می تواند منشأ ژنتیکی یا هورمونی داشته باشد. ضمن آن که تفاوت های اخیر ممکن است در نتیجه تجربه نیز باشند، یعنی الگوهای خاصی از تفکر یا رفتار می تواند بر رشد مناطق خاصی از مغز تأثیر بگذارد. مضاف بر این، همان گونه که نظریه پردازان متعددی اظهار داشته اند، تفاوت های اخیر می تواند در اثر یک تعامل دو طرفه شکل گرفته باشد. به این معنا که استفاده بیشتر از یک ناحیه مغزی می تواند به تحریک آن ناحیه برای رشد بیشتر بیانجامد". جانبی شدن متفاوت مغز زن و مرد، عامل قابل تأمل دیگری است که باید بدان توجه کرد. اگر تصور کنیم که هر دو نیمکره مغز، در آغاز تولد نوزاد از شرایط و توانمندی های یکسانی برخوردارند، به تدریج در جریان جانبی شدن، برخی از نواحی یک نیمکره، نسبت به نواحی مشابه در نیمکره دیگر، برتری می یابند و به شکل مؤثرتری در بروز رفتارهای مربوط به آن نواحی، تأثیر گذار واقع می گردند (گلوبوک و فیوش، 1378).

بسیاری از پژوهشگران دیگر، تأثیر هورمون های موجود در دو جنس را در شکل گیری رفتار متفاوت آنان، مورد تأکید قرار می دهند (فرانکن، 1998؛ پیز⁵ و پیز⁶، 2002). تفاوت هایی که به اجمال از آنها یاد شد، بستر گسترده ای از تفاوت های کاربری در فن آوری های ارتباطی پیشرفته را در سطح دو جنس پدید می آورد.

1. Franken, R. E.
2. Hypothalamus
3. Cerebral cortex
4. Corpus callosum
5. Pease, A.
6. Pease, B.

پژوهش‌های متعددی در مورد تفاوت استفاده از سرویس‌های اینترنت در زنان و مردان انجام گرفته است. به گزارش «پروژه پو درباره اینترنت و زندگی آمریکایی‌ها»¹، نوع استفاده زنان از اینترنت، به خصوص استفاده آنها از پست الکترونیک (ایمیل)، به طور معناداری با مردان متفاوت است. به عنوان نمونه، زنان بیشتر از مردان پست الکترونیک را برای ارتباط با خانواده (60 درصد در مقابل 51 درصد) و دوستان (71 درصد در مقابل 61 درصد) مفید می‌دانند. زنان در مقایسه با مردان، به طور معناداری بیشتر چشم به راه پست الکترونیک هستند (78 درصد در مقابل 62 درصد) و از پست الکترونیک برای ارتباط با خانواده (53 درصد در مقابل 43 درصد) و دوستانی که در راه دور دارند (73 درصد در مقابل 65 درصد) بیشتر استفاده کرده‌اند.

فعالیت‌های اینترنتی دیگر نیز در بین زنان و مردان متفاوت است. زنان در مقایسه با مردان، بیشتر به دنبال اطلاعات پزشکی یا سلامتی هستند (61 درصد در مقابل 47 درصد)، بیشتر به دنبال اطلاعات شغلی هستند (41 درصد در مقابل 35 درصد)، بازی روی خط² می‌کنند (37 درصد در مقابل 32 درصد)، و به دنبال مطالب مذهبی یا معنوی می‌گردند (23 درصد در مقابل 19 درصد). در مقابل، مردان در مقایسه با زنان بیشتر به سایت‌های خبری سر می‌زنند (66 درصد در مقابل 53 درصد)، اطلاعات مالی می‌گیرند و در بورس شرکت می‌کنند (52 درصد در مقابل 35 درصد) و 16 درصد در مقابل 9 درصد، به دنبال اطلاعات محصولات می‌گردند (80 درصد در مقابل 67 درصد)، در حراج‌های روی خط شرکت می‌کنند (19 درصد در مقابل 11 درصد)، و درباره چیزها یا سرگرمی‌های مورد علاقه، به دنبال اطلاعات می‌گردند (80 درصد در مقابل 71 درصد). اما مردان و زنان به برخی از فعالیت‌ها به میزان مساوی می‌پردازند، مثل ارسال پیغام فوری، استفاده از اتاق‌های گپ اینترنتی (چت‌روم‌ها) و وب‌گردی برای سرگرمی.

یافته‌های پروژه هومنت³ نیز حاکی از تفاوت استفاده مردان و زنان از اینترنت است. بونوا⁴ و همکاران دریافتند نقش سنتی زنان در حفظ روابط، به استفاده از پست الکترونیک نیز کشیده شده است. زنان در طول روز به طور معناداری وقت بیشتری را صرف صحبت کردن با خانواده، دوستان و استفاده از پست الکترونیک می‌کردند. همچنین زنان نسبت به مردان، استفاده اجتماعی از اینترنت (به خصوص نرم افزارهایی که "در تماس بودن با خانواده و دوستان" و "یافتن دوستان جدیدی از

1. Pew internet and American life project

2. Online

3. Home Net

4. Boneva

سراسر دنیا" را ممکن می‌سازند) را به طور معناداری، مفیدتر و نیز جالب‌تر، ارزیابی کرده بودند (جوینسون¹، 2003).

در بررسی که منطقی (1386، ب) در میزان کاربری دانش‌آموزان دختر و پسر سال سوم دبیرستان از فن‌آوری‌های ارتباطی جدید داشت، مشخص شد که دختران در زمینه بازی‌های ویدیویی، در بازی‌های "خانوادگی" و "کمک به دیگران"، به شکل معناداری بیشتر از پسران علاقه نشان داده و به انجام آنها مبادرت می‌ورزند. به همین ترتیب دختران کاربر ماهواره، در مقایسه با پسران کاربر، به شکل معناداری از برنامه‌های "گفت و گو"، "زندگی هنرمندان"، "اخبار هالیوود و بالیوود" و "آشپزی"، بیشتر استفاده می‌کردند. دختران کاربر اینترنت، در مقوله "استفاده از سایت‌های هنرمندان، خوانندگان و بازیگران" نیز به شکل معناداری بیشتر از پسران کاربر، استفاده می‌کردند که همگی موارد پیش‌گفته، به طبع ارتباطی و پیوندطلب جنس مؤنث، باز می‌گردد.

با توجه به آنچه از آن یاد شد، در یک جمع‌بندی اجمالی از تلفن همراه و کاربری جوانان از آن می‌توان بیان داشت، تلفن همراه نظیر هر فن‌آوری دیگری حاوی آمیزه‌ای از فرصت‌ها و تهدیدها است، از این رو ضرورت دارد اولاً با بسترسازی‌های فرهنگی لازم امکان کاهش تهدیدهای تلفن همراه و افزایش فرصت‌های آن را پدید آورد، و ثانیاً با رصد چگونگی کاربری اقشار مختلف (خاصه جوانان) از آن، امکان تأثیرگذاری بهینه در سطح کاربران هر دو جنس تلفن همراه را با توجه به علایق آنان، فراهم آورد.

روش

نوع طرح به کار گرفته شده در این پژوهش توصیفی (غیرآزمایشی) است. پرسشنامه پژوهش بر مبنای ادبیات پژوهش و مصاحبه با 50 نفر از کاربران دختر و پسر تلفن همراه شکل گرفت. جامعه تحقیق، دانشجویان دختر و پسر کاربر تلفن همراه در مقطع لیسانس در دانشگاه تربیت معلم بود که به صورت تصادفی از نمونه در دسترس، انتخاب شدند. محدوده سنی این دانشجویان 18-23 سال بود. حجم نمونه مورد بررسی در این پژوهش، پس از حذف پرسشنامه‌های مخدوش، 399 نفر دختر و 398 نفر پسر بود.

آلفای کرونباخ محاسبه شده در اجرای پرسشنامه در سطح دختران و پسران دانشجو برابر با 0/84، در سطح دانشجویان دختر معادل 0/79 و در سطح پسران دانشجو معادل 0/78 بود که هر سه آلفای محاسبه شده به دلیل بالاتر بودن از 0/7، میزان معتبر و قابل پذیرشی بودند. علاوه بر این، لازم به ذکر است که آمار مورد استفاده در این پژوهش، آمارهای توصیفی و استنباطی و سطح خطای مورد پذیرش 5% می باشد.

یافته ها

در این قسمت پس از ارایه دورنمای جمعیت شناختی از پاسخ دهندگان به پژوهش، حاصل از تحلیل عوامل چگونگی کاربری دانشجویان از تلفن همراه و امکانات جانبی آن ارایه خواهد شد. انجام آزمون مقایسه دو گروه مستقل از هم در نتایج حاصل از تحلیل عوامل، به تکمیل بررسی حاضر خواهد انجامید.

ترکیب جنسیتی و رشته تحصیلی دانشجویان پاسخ دهنده به پرسشنامه تحقیق، پس از حذف پرسشنامه های مخدوش، در جداول 1 و 2 آمده است. همچنین جدول 3 میانگین به دست آمده از انواع کاربری از تلفن همراه در سطح دختران و پسران دانشجو را به نمایش می گذارد.

جدول 1: ترکیب جنسیتی دانشجویان پاسخ دهنده به پرسشنامه پژوهش

جنس	فراوانی	درصد
دختر	399	50
پسر	398	50
جمع	797	100

جدول 2: رشته تحصیلی دانشجویان شرکت کننده در پژوهش

جنس	روان شناسی و علوم تربیتی	ادبیات و علوم انسانی	علوم پایه	فنی و مهندسی	ریاضی	تربیت بدنی	جمع
دختر	104	157	92	13	11	22	399
پسر	75	150	87	20	26	40	398
جمع	179	307	179	33	37	62	797

جدول 3: میانگین حاصل از انواع کاربری از تلفن همراه در سطح دانشجویان دختر و پسر

میانگین کل کاربران	میانگین کاربران دختر	میانگین کاربران پسر	سؤال ها
3/41	3/31	3/51	برقراری ارتباط تلفنی با دیگران
3/94	4	3/98	ارسال پیامک
2/87	2/92	2/83	استفاده از بلوتوث تلفن همراه
3/61	3/68	3/54	استفاده از تلفن همراه برای پخش آهنگ
2/16	2/24	2/08	استفاده از تلفن همراه برای ضبط صدا
2/99	3/15	2/83	استفاده از تلفن همراه جهت عکس گرفتن
2/62	2/71	2/53	استفاده از تلفن همراه جهت فیلم برداری
2/66	2/68	2/63	استفاده از تلفن همراه برای یادداشت
4/09	4/28	3/90	استفاده از زنگ ساعت تلفن همراه
2/95	2/80	3/11	استفاده از نرم افزارهای آموزشی روی تلفن همراه (مانند دیکشنری)
2/12	1/95	2/29	استفاده از سایر نرم افزارهای تلفن همراه (مانند تبدیل مقیاس ها به یکدیگر)
2/44	2/22	2/65	استفاده از بازی های روی تلفن همراه
4/17	4/27	4/07	استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از ساعت
3/56	3/56	3/57	استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از تقویم و تاریخ
3/91	4/01	3/82	استفاده از دفترچه تلفن موبایل
1/80	1/72	1/88	استفاده از پیام گیر تلفن همراه
2/96	3/06	2/86	استفاده از حافظه جانبی تلفن همراه
1/95	2	1/89	استفاده از تلفن همراه جهت ویرایش عکس و فیلم
1/64	1/59	1/69	استفاده جهت دایورت کردن (انتقال به شماره دیگر)
1/30	1/24	1/37	استفاده جهت ارسال پیام های چند رسانه ای (MMS)
1/49	1/45	1/53	استفاده جهت مشخص کردن مختصات جغرافیایی (GPS)
1/65	1/67	1/63	استفاده از سیستم GPRS (جهت وصل به اینترنت از طریق شبکه موبایل)
1/75	1/74	1/75	استفاده جهت اتصال به اینترنت
1/54	1/37	1/70	استفاده جهت انجام کارهای بانکی
2/05	2/13	1/97	استفاده از تلفن همراه جهت گوش دادن به رادیو
1/53	1/35	1/72	استفاده از برنامه های تلویزیونی
2/82	2/92	2/73	استفاده جهت تماشای فیلم و کلیپ
3/13	3/39	2/88	استفاده از گالری عکس تلفن همراه
2/38	2/46	2/29	استفاده از ریماندر ¹ (تذکر روزها و ساعات مورد نظر در آینده)

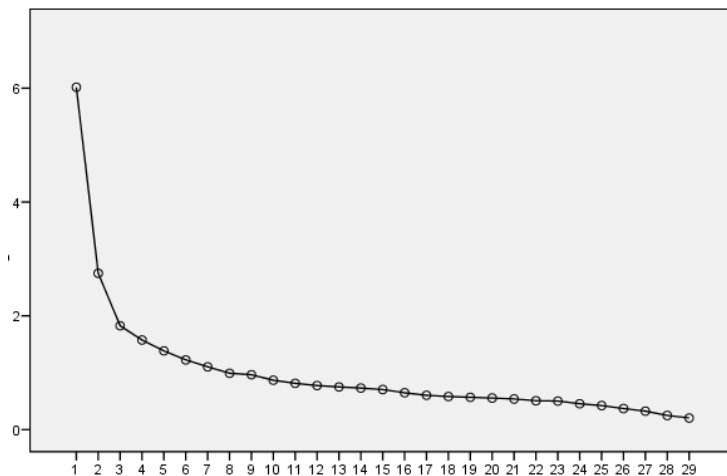
همان‌گونه که از اطلاعات جدول 3 برمی‌آید، اولویت‌های انتخابی دختران و پسران کاربر تلفن همراه، از بالا به پایین عبارتند از: آگاهی از ساعت، استفاده از زنگ ساعت، ارسال پیامک، استفاده از دفترچه تلفن همراه، پخش آهنگ، آگاهی از تقویم و تاریخ، برقراری ارتباط تلفنی، استفاده از گالری عکس، استفاده از تلفن همراه جهت عکس گرفتن، استفاده از حافظه جانبی، استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی، استفاده از بلوتوث، استفاده جهت تماشای فیلم و کلیپ، استفاده از تلفن همراه برای یادداشت، فیلم برداری، استفاده از بازی‌های روی تلفن همراه، ریمایندر، ضبط صدا، استفاده از سایر نرم‌افزارها، گوش دادن به رادیو، ویرایش عکس و فیلم، استفاده از پیام‌گیر تلفن همراه، اتصال به اینترنت، وصل به اینترنت از طریق شبکه موبایل، دایورت کردن، انجام کارهای بانکی، برنامه‌های تلویزیونی، مشخص کردن مختصات جغرافیایی و ارسال پیام‌های چندرسانه‌ای، می‌باشند.

برای به دست آوردن تصویری روشن‌تر از چگونگی کاربری از امکانات جانبی تلفن همراه، تحلیل عامل داده‌های به دست آمده انجام گرفت. در تحلیل عامل انجام شده، آزمون کفایت اندازه‌گیری کیزر- مایر- اولکین برابر $0/844$ و آزمون کرویت بارتل با درجه آزادی 406 و مربع کای $6676/729$ ، در سطح $0/0001$ معنادار بود. جداول 4 و 5، اطلاعات حاصل از تحلیل عامل انجام شده در سطح دختران و پسران دانشجو را ارائه می‌کنند. همچنین نمودار 1، نمودار صخره‌ای از تحلیل عامل اخیر می‌باشد.

جدول 4: درصد تبیین خوشه‌های حاصله از چرخش واریماکس در تحلیل عامل کاربری از امکانات تلفن همراه

عامل	ارزش افزوده اولیه	بار عاملی گردش یافته	درصد واریانس گردش یافته	درصد واریانس تراکمی
اول	6/01	4/29	14/82	14/82
دوم	2/75	2/92	10/09	24/91
سوم	1/83	2/01	6/96	31/87
چهارم	1/57	1/77	6/11	37/98
پنجم	1/37	1/73	5/99	43/97
ششم	1/10	1/50	5/18	49/05

نمودار 1: نمودار صخره‌ای حاصل از تحلیل عامل کاربری دختران و پسران دانشجو از تلفن همراه

جدول 5: ماتریس چرخش یافته عوامل مطرح شده در کاربری دختران و پسران دانشجویان از امکانات تلفن همراه

عامل 1	عامل 2	عامل 3	عامل 4	عامل 5	عامل 6	گویه‌ها
						برقراری ارتباط تلفنی با دیگران
						ارسال پیامک
					0/717	استفاده از بلوتوث تلفن همراه
					0/733	استفاده از تلفن همراه برای پخش آهنگ
					0/519	استفاده از تلفن همراه برای ضبط صدا
					0/788	استفاده از تلفن همراه جهت عکس گرفتن
					0/745	استفاده از تلفن همراه جهت فیلم برداری
					0/646	استفاده از تلفن همراه برای یادداشت
					0/494	استفاده از زنگ ساعت تلفن همراه
					0/737	استفاده از نرم افزارهای آموزشی روی تلفن همراه (مانند دیکشنری)
					0/652	استفاده از سایر نرم افزارهای تلفن همراه (مانند تبدیل مقیاس‌ها به یکدیگر)
					0/476	استفاده از بازی های روی تلفن همراه
					0/684	استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از ساعت
					0/656	استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از تقویم و تاریخ
					0/584	استفاده از دفترچه تلفن موبایل
					0/730	استفاده از پیغام گیر تلفن همراه
					0/449	استفاده از حافظه جانبی تلفن همراه
					0/483	استفاده از تلفن همراه جهت ویرایش عکس و فیلم
					0/461	استفاده جهت دایورت کردن (انتقال به شماره دیگر)
					0/634	استفاده جهت ارسال پیام‌های چند رسانه‌ای (MMS)
					0/638	استفاده جهت مشخص کردن مختصات جغرافیایی (GPS)
					0/821	استفاده از سیستم GPRS (جهت وصل به اینترنت از طریق شبکه موبایل)
					0/828	استفاده جهت اتصال به اینترنت
					0/466	استفاده جهت انجام کارهای بانکی
						استفاده از تلفن همراه جهت گوش دادن به رادیو
					0/572	استفاده از برنامه‌های تلویزیونی
					0/706	استفاده جهت تماشای فیلم و کلیپ
					0/690	استفاده از گالری عکس تلفن همراه
						استفاده از ریمایندر (تذکر روزها و ساعات مورد نظر در آینده)

خوشه‌های حاصل از تحلیل عامل با چرخش واریماکس در کاربری از امکانات تلفن همراه، در جمع دانشجویان دختر و پسر، به شرح زیر هستند:

خوشه اول شامل: استفاده از بلوتوث تلفن همراه، استفاده از تلفن همراه برای پخش آهنگ، استفاده از تلفن همراه برای ضبط صدا، استفاده از تلفن همراه جهت عکس گرفتن، استفاده از تلفن همراه جهت فیلم برداری، استفاده از حافظه جانبی تلفن همراه، استفاده جهت تماشای فیلم و کلیپ و استفاده از گالری عکس تلفن همراه، می‌باشد. با توجه به سؤال هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه "استفاده در جهت تعمیق روابط ارتباطی از تلفن همراه" نامیده می‌شود.

خوشه دوم شامل: استفاده جهت ارسال پیام های چند رسانه‌ای، استفاده جهت مشخص کردن مختصات جغرافیایی، استفاده از سیستم GPRS (جهت وصل به اینترنت از طریق شبکه موبایل)، استفاده جهت اتصال به اینترنت، استفاده جهت انجام کارهای بانکی، است. با توجه به سؤال هایی که در این عامل قرار دارند، این خوشه "استفاده‌های ارتباطی پیشرفته" نامیده می‌شود.

خوشه سوم دربرگیرنده: استفاده از تلفن همراه برای یادداشت، استفاده از نرم افزارهای آموزشی روی تلفن همراه و استفاده از سایر نرم افزارها، می‌باشد. با عنایت به سؤال هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه را می‌توان "استفاده‌های نرم افزاری از تلفن همراه" نام نهاد.

خوشه چهارم شامل: استفاده از زنگ ساعت تلفن همراه، استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از ساعت و استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از تقویم و تاریخ، می‌باشد. با توجه به سؤال هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه "استفاده از تلفن همراه جهت آگاهی از زمان و تقویم" نامیده می‌شود.

خوشه پنجم شامل: استفاده از پیغام گیر تلفن همراه، استفاده از تلفن همراه جهت ویرایش عکس و فیلم و استفاده جهت دایورت کردن، می‌باشد. با توجه به سؤال هایی که در این عامل قرار دارند، این خوشه را می‌توان "استفاده‌های فنی از تلفن همراه" نامید.

خوشه ششم شامل: استفاده از بازی های روی تلفن همراه، استفاده از دفترچه تلفن موبایل و استفاده از برنامه‌های تلویزیونی، می‌باشد. با توجه به سؤال هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه "استفاده‌های تفریحی - خدماتی از تلفن همراه" نامیده می‌شود.

سؤال های قرار گرفته در هر خوشه را با هم جمع زده شده و مجدداً بین آنها آزمون مقایسه دو گروه مستقل انجام گرفته است و این نتایج حاصل گردیده است.

جدول 6: جدول نتایج حاصل از محاسبه آزمون مقایسه گروه‌های دختر و پسر دانشجو در خوشه‌های حاصل از تحلیل عامل

خوشه‌ها	میانگین کاربران دختر	میانگین کاربران پسر	میزان t	درجه آزادی	سطح معناداری
استفاده از تلفن همراه جهت تعمیق روابط ارتباطی	24/03	22/25	3/71	797	0/00
استفاده‌های ارتباطی پیشرفته	7/47	7/97	-2/04	797	0/04
استفاده‌های نرم افزاری از تلفن همراه	7/42	8/03	-3/15	797	0/00
استفاده از تلفن همراه جهت آگاهی از زمان و تقویم	12/11	11/53	3/54	797	0/00
استفاده‌های فنی از تلفن همراه	5/30	5/45	-/93	797	0/34
استفاده‌های تفریحی از تلفن همراه	7/56	8/19	-4/50	797	0/00

همان‌گونه که از جدول اخیر برمی‌آید، دختران دانشجو در استفاده جهت تعمیق روابط ارتباطی و استفاده جهت تشخیص زمان دقیق، به شکل معناداری برتر از پسران واقع شده‌اند و پسران دانشجو در موارد استفاده نرم افزاری - آموزشی، استفاده‌های ارتباطی پیشرفته و استفاده‌های تفریحی از تلفن همراه، به شکل معناداری بالاتر از دختران دانشجو قرار گرفته‌اند.

با توجه به برخی از تفاوت‌های حاصل در نتایج کاربری دختران و پسران از تلفن همراه، تحلیل عامل هر دو گروه به تفکیک مورد توجه قرار گرفت. نتایج حاصل از تحلیل عامل چگونگی کاربری دختران دانشجو از تلفن همراه به قرار زیر است:

در تحلیل عامل انجام شده، آزمون کفایت اندازه‌گیری کیزر - مایر - اولکین برابر 0/832 و آزمون کرویت بارتلت با درجه آزادی 406 و مربع کای 3676/406، در سطح 0/0001 معنادار بود. جداول 7 و 8، اطلاعات حاصل از تحلیل عامل انجام شده در سطح دختران را ارائه می‌کنند.

جدول 7: درصد تبیین خوشه‌های حاصل از چرخش واریماکس در تحلیل عامل کاربری دختران دانشجو از امکانات تلفن همراه

عامل	ارزش افزوده اولیه	بار عاملی گردش یافته	درصد واریانس گردش یافته	درصد واریانس تراکمی
اول	6/20	4/15	14/32	14/32
دوم	2/73	2/72	9/41	23/73
سوم	2/05	2/21	7/65	31/38
چهارم	1/53	1/85	6/37	37/76
پنجم	1/21	1/70	5/86	43/62

جدول 8: ماتریس چرخش یافته عوامل مطرح شده در کاربری دختران دانشجویان از امکانات تلفن همراه

عامل 1	عامل 2	عامل 3	عامل 4	عامل 5	گویه‌ها
					برقراری ارتباط تلفنی با دیگران
					ارسال پیامک
				0/710	استفاده از بلوتوث تلفن همراه
				0/628	استفاده از تلفن همراه برای پخش آهنگ
				0/574	استفاده از تلفن همراه برای ضبط صدا
				0/832	استفاده از تلفن همراه جهت عکس گرفتن
				0/815	استفاده از تلفن همراه جهت فیلم برداری
					استفاده از تلفن همراه برای یادداشت
				0/661	استفاده از زنگ ساعت تلفن همراه
				0/676	استفاده از نرم افزارهای آموزشی روی تلفن همراه (مانند دیکشنری)
				0/621	استفاده از سایر نرم افزارهای تلفن همراه (مانند تبدیل مقیاس ها به یکدیگر)
					استفاده از بازی های روی تلفن همراه
				0/846	استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از ساعت
				0/528	استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از تقویم و تاریخ
					استفاده از دفترچه تلفن موبایل
				0/586	استفاده از پیغام گیر تلفن همراه
				0/492	استفاده از حافظه جانبی تلفن همراه
					استفاده از تلفن همراه جهت ویرایش عکس و فیلم
				0/497	استفاده جهت دایورت کردن (انتقال به شماره دیگر)
				0/507	استفاده جهت ارسال پیام‌های چند رسانه‌ای (MMS)
				0/529	استفاده جهت مشخص کردن مختصات جغرافیایی (GPS)
				0/850	استفاده از سیستم GPRS (جهت وصل به اینترنت از طریق شبکه موبایل)
				0/842	استفاده جهت اتصال به اینترنت
				0/633	استفاده جهت انجام کارهای بانکی
				0/488	استفاده از تلفن همراه جهت گوش دادن به رادیو
				0/748	استفاده از برنامه‌های تلویزیونی
				0/689	استفاده جهت تماشای فیلم و کلیپ
				0/687	استفاده از گالری عکس تلفن همراه
					استفاده از ریمایندر (تذکر روزها و ساعات مورد نظر در آینده)

خوشه‌های حاصل از تحلیل عامل با چرخش واریماکس در کاربری از امکانات تلفن همراه در دختران دانشجو، به این شرح هستند:

خوشه اول شامل سؤال‌های: استفاده از بلوتوث تلفن همراه، استفاده از تلفن همراه برای پخش آهنگ، استفاده از تلفن همراه برای ضبط صدا، استفاده از تلفن همراه جهت عکس گرفتن، استفاده از تلفن همراه جهت فیلم برداری، استفاده جهت تماشای فیلم و کلیپ و استفاده از گالری عکس تلفن همراه، می‌باشد. با توجه به سؤال‌هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه "استفاده در جهت تعمیق روابط ارتباطی از تلفن همراه" نامیده می‌شود.

خوشه دوم حاوی سؤال‌های: استفاده جهت انتقال به شماره دیگر، استفاده جهت ارسال پیام‌های چند رسانه‌ای، استفاده جهت مشخص کردن مختصات جغرافیایی، استفاده جهت وصل به اینترنت از طریق شبکه موبایل، استفاده جهت اتصال به اینترنت است. با توجه به سؤال‌هایی که در این عامل قرار دارند، این خوشه "استفاده‌های ارتباطی پیشرفته" نامیده می‌شود.

خوشه سوم دربرگیرنده سؤال‌های: استفاده از پیام‌گیر تلفن همراه، استفاده جهت انجام کارهای بانکی و استفاده از برنامه‌های تلویزیونی، می‌باشد. با عنایت به سؤال‌هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه را می‌توان "استفاده‌های تفریحی - خدماتی از تلفن همراه" نام نهاد.

خوشه چهارم شامل سؤال‌های: استفاده از نرم افزارهای آموزشی روی تلفن همراه، استفاده از سایر نرم افزارها، استفاده از حافظه جانبی تلفن همراه و استفاده از تلفن همراه جهت گوش دادن به رادیو، می‌باشد. با عنایت به سؤال‌هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه را می‌توان "استفاده‌های نرم افزاری از تلفن همراه" نام نهاد.

خوشه پنجم شامل سؤال‌های: استفاده از زنگ ساعت تلفن همراه، استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از ساعت و استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از تقویم و تاریخ می‌باشد. با توجه به سؤال‌هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه "استفاده از تلفن همراه جهت آگاهی از زمان و تقویم" نامیده می‌شود.

در تحلیل عامل انجام شده بعدی، آزمون کفایت اندازه گیری کیزر - مایر - اولکین برابر 0/823 و آزمون کرویت بارتل با درجه آزادی 406 و مربع کای 3451/327، در سطح 0/0001 معنادار بود. جداول 9 و 10، اطلاعات حاصل از تحلیل عامل انجام شده در سطح پسران را ارایه می کنند. جدول 9: درصد تبیین خوشه‌های حاصله از چرخش واریماکس در تحلیل عامل کاربری پسران دانشجو از امکانات تلفن همراه

عامل	ارزش افزوده اولیه	بار عاملی گردش یافته	درصد واریانس گردش یافته	درصد واریانس تراکمی
اول	6/064	4/189	14/446	14/446
دوم	2/626	3/103	10/700	25/146
سوم	1/989	2/050	7/069	32/215
چهارم	1/676	1/807	6/230	38/445
پنجم	1/129	1/398	4/822	43/267

جدول 10: ماتریس چرخش یافته عوامل مطرح شده در کاربری پسران دانشجویان از امکانات تلفن همراه

گویه‌ها	عامل 1	عامل 2	عامل 3	عامل 4	عامل 5
برقراری ارتباط تلفنی با دیگران					
ارسال پیامک					
استفاده از بلوتوث تلفن همراه	0/700				
استفاده از تلفن همراه برای پخش آهنگ	0/742				
استفاده از تلفن همراه برای ضبط صدا		0/517			
استفاده از تلفن همراه جهت عکس گرفتن	0/741				
استفاده از تلفن همراه جهت فیلم برداری	0/700				
استفاده از تلفن همراه برای یادداشت		0/640			
استفاده از زنگ ساعت تلفن همراه	0/502				
استفاده از نرم افزارهای آموزشی روی تلفن همراه (مانند دیکشنری)	0/729				
استفاده از سایر نرم افزارهای تلفن همراه (مانند تبدیل مقیاس ها به یکدیگر)	0/601				
استفاده از بازی های روی تلفن همراه	0/547				
استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از ساعت					
استفاده از تلفن همراه برای آگاهی از تقویم و تاریخ					
استفاده از دفترچه تلفن موبایل	0/670				
استفاده از پیام گیر تلفن همراه		0/682			
استفاده از حافظه جانبی تلفن همراه		0/542			
استفاده از تلفن همراه جهت ویرایش عکس و فیلم	0/476				
استفاده جهت دایورت کردن (انتقال به شماره دیگر)	0/614				
استفاده جهت ارسال پیامهای چند رسانه‌ای (MMS)		0/613			
استفاده جهت مشخص کردن مختصات جغرافیایی (GPS)		0/657			
استفاده از سیستم GPRS (جهت وصل به اینترنت از طریق شبکه موبایل)	0/818				
استفاده جهت اتصال به اینترنت	0/842				
استفاده جهت انجام کارهای بانکی	0/541				
استفاده از تلفن همراه جهت گوش دادن به رادیو					
استفاده از برنامه‌های تلویزیونی					
استفاده جهت تماشای فیلم و کلیپ	0/710				
استفاده از گالری عکس تلفن همراه	0/685				
استفاده از ریمایندر (تذکر روزها و ساعات مورد نظر در آینده)					

خوشه‌های حاصل از تحلیل عامل با چرخش واریماکس در کاربری از امکانات تلفن همراه در پسران دانشجو، به شرح زیرند:

خوشه اول شامل سؤال‌های: استفاده از بلوتوث تلفن همراه، استفاده از تلفن همراه برای پخش آهنگ، استفاده از تلفن همراه جهت عکس گرفتن، استفاده از تلفن همراه جهت فیلم برداری، استفاده از حافظه جانبی تلفن همراه، استفاده جهت تماشای فیلم و کلیپ و استفاده از گالری عکس تلفن همراه می‌باشد. با توجه به سؤال‌هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه "استفاده در جهت تعمیق روابط ارتباطی از تلفن همراه" نامیده می‌شود.

خوشه دوم حاوی سؤال‌های: استفاده جهت ارسال پیام‌های چند رسانه‌ای، استفاده جهت مشخص کردن مختصات جغرافیایی، استفاده از سیستم GPRS (جهت وصل به اینترنت از طریق شبکه موبایل)، استفاده جهت اتصال به اینترنت، استفاده جهت انجام کارهای بانکی است. با توجه به سؤال‌هایی که در این عامل قرار دارند، این خوشه "استفاده‌های ارتباطی پیشرفته" نامیده می‌شود.

خوشه سوم دربرگیرنده سؤال‌های: استفاده از تلفن همراه برای ضبط صدا، استفاده از پیام‌گیر تلفن همراه، استفاده از تلفن همراه جهت ویرایش عکس و فیلم و استفاده جهت دایورت کردن می‌باشد. با توجه به سؤال‌هایی که در این عامل قرار دارند، این خوشه را می‌توان "استفاده‌های فنی از تلفن همراه" نامید.

خوشه چهارم شامل سؤال‌های: استفاده از تلفن همراه برای یادداشت، استفاده از نرم افزارهای آموزشی روی تلفن همراه و استفاده از سایر نرم افزارها می‌باشد. با عنایت به سؤال‌هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه را می‌توان "استفاده‌های نرم افزاری از تلفن همراه" نام نهاد.

خوشه پنجم شامل سؤال‌های: استفاده از زنگ ساعت تلفن همراه، استفاده از بازی‌های روی تلفن همراه و استفاده از دفترچه تلفن موبایل، می‌باشد. با توجه به سؤال‌هایی که در این عامل قرار گرفته‌اند، این خوشه "استفاده تفریحی - خدماتی از تلفن همراه" نامیده می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

بررسی تاریخچه پدیدآیی تلفن همراه، حکایت از آن دارد که تلفن همراه در ابتدا با اهداف امنیتی و اقتصادی طراحی و وارد بازار شد، اما به تدریج استفاده از آن از وجهه‌ای اجتماعی برخوردار شد و در حال حاضر بیشترین کاربری از آن در زمینه‌های اجتماعی و تفریحی است.

بررسی ادبیات پژوهش در زمینه تلفن همراه بیانگر آن است که محققان پیش از آن که به ابعاد انسانی - اجتماعی تلفن همراه پی ببرند، متوجه ابعاد عینی و ملموس تلفن همراه شده‌اند و به بررسی تبعات زیستی کاربری از تلفن همراه پرداخته‌اند. حال آن که تلفن همراه اولاً به تعبیری موجد فرهنگ جدیدی به نام فرهنگ تلفن همراه است (کوثری و خیرخواه، 1387) و ثانیاً به دلیل نوجویی و علایق وافر جوانان به فن‌آوری‌های ارتباطی پیشرفته، از نفوذ گسترده وسیعی در سطح آنان برخوردار است و ثالثاً تلفن همراه اثرات هویتی قابل توجهی در سطح کاربران جوان خود دارد (هولمه¹، 2001)، ازاین رو چگونگی کاربری دختران و پسران دانشجو از تلفن همراه و امکانات جانبی آن در دستور کار پژوهش قرار گرفت.

بررسی تلفن همراه و امکانات جانبی آن بیانگر اثرگذاری قابل تأمل این فن‌آوری در زندگی انسان‌ها و خاصه دختران و پسران جوان می‌باشد. برای شناخت چگونگی کاربری جوانان از تلفن همراه و امکانات جانبی آن، پس از بررسی‌های مقدماتی، چگونگی کاربری دختران و پسران دانشجو از امکانات جانبی تلفن همراه مشخص شد و بعد از تهیه پرسشنامه تحقیق، این پرسشنامه در سطح 797 نفر از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه تربیت معلم، اجرا شد.

در تفسیر نتایج حاصل از تحلیل عامل و آزمون مقایسه گروه‌های ناوابسته، باید گفت که اولاً پژوهش‌مشاره‌ای در ادبیات تحقیق، یافته‌نشده که دقیقاً به تحلیل عامل چگونگی کاربری از تلفن همراه، در سطح کاربران هر دو جنس، دست زده باشد تا با توجه به نتایج پژوهش‌های مشابه به تحلیلی مقایسه‌ای دست زد، اما برخی از پژوهش‌های انجام شده، دورنمایی از چگونگی کاربری کاربران جوان تلفن همراه را به دست می‌دهند. به عنوان نمونه، میترا² (2006) در مقاله‌ای با عنوان "فهم الگوهای استفاده از تلفن همراه" گزارش می‌دهد: تحلیل عامل انجام گرفته در مورد انواع کاربرهای کاربران تلفن همراه از این وسیله، به 6 مؤلفه اساسی به این شرح رسید:

1. Hulme
2. Mitrea, O. S.

درخواست برنامه دفتر تلفن همراه (شامل مواردی مانند: استفاده از تلفن همراه به عنوان رایانه دستی، تقویم، برنامه‌ریزی، ماشین حساب، ساعت)، استفاده نرم افزاری (مانند استفاده از اینترنت و پست الکترونیکی)، ارتباط با تلفن همراه (شامل مواردی نظیر رابطه کلامی، ارسال پیامک، دایرکتوری تلفن، جست‌وجوی تماس‌های قبلی)، مدیریت (مدیریت برنامه‌های شخصی)، برنامه‌های موسیقی (ام‌پی‌تری پلیر) و برنامه‌های بازی.

در پژوهش حاضر، پس از انجام تحلیل عامل در زمینه چگونگی کاربری از تلفن همراه و امکانات جانبی آن، در سطح کاربران دختر و پسر از این فن‌آوری، شش خوشه مشخص شد: استفاده از تلفن همراه در جهت تعمیق روابط ارتباطی (با 14/82% تبیین واریانس)، استفاده‌های ارتباطی پیشرفته (با 10/09% تبیین واریانس)، استفاده نرم‌افزاری از تلفن همراه (با 6/96% تبیین واریانس)، استفاده جهت آگاهی از زمان و تقویم (با 6/11% تبیین واریانس)، استفاده‌های فنی (با 5/99% تبیین واریانس) و استفاده تفریحی از تلفن همراه (با 5/18% تبیین واریانس).

تحلیل عامل نتایج حاصل از کاربری دختران، با کسر "استفاده‌های فنی از تلفن همراه" و تحلیل عامل نتایج حاصل از کاربری پسران، با کسر "استفاده از تلفن همراه جهت آگاهی از زمان و تقویم"، عیناً مشابه نتایج کلی به دست آمده است.

انجام آزمون مقایسه گروه‌های مستقل از هم در خوشه‌های به دست آمده نشان داد، دختران دانشجویان در عوامل "استفاده از تلفن همراه در جهت تعمیق روابط ارتباطی" و "استفاده از تلفن همراه جهت تشخیص زمان دقیق"، به شکل معناداری برتر از پسران واقع شده‌اند و پسران دانشجویان در موارد "استفاده‌های ارتباطی پیشرفته"، "استفاده‌های نرم‌افزاری از تلفن همراه" و "استفاده‌های تفریحی از تلفن همراه"، به شکل معناداری بالاتر از دختران دانشجویان قرار گرفته‌اند.

بررسی ادبیات تحقیق در زمینه روان‌شناسی اختلاف‌های جنسیتی زن و مرد، حکایت از همسویی نتایج حاصل با روان‌شناسی اختلافی زن و مرد دارد. نظریه‌پردازی‌های موجود، حکایت از آن دارد که زنان در پیوندجویی و پیوندطلبی، فراتر از مردان عمل می‌کنند و برقراری روابط ارتباطی گسترده را باید از ویژگی‌های خاص جنس مؤنث دانست.

اریک اریکسون با این بیان که مردان فاقد رحم هستند، از این رو به دلیل نداشتن رحم، متوجه برتری جویی در جهان بیرون برآمده‌اند، خاطر نشان می‌ساخت، زنان به سبب آن که خود را سر منشأ حیات می‌دانند، غنایی در درون خود احساس می‌کنند که این غنا، جهت‌گیری آنان را

برخلاف جهت‌گیری و سمت‌گیری بیرونی مردان به سمت و سوی جهان درون و روابط ارتباطی هدایت می‌کند، از این رو در زنان، روابط مبتنی بر پیوندطلبی، پرورش دادن و مراقبت کردن گسترش می‌یابد.

نانسی چودورو، در تلاش برای بازسازی نظریه جنسیتی فروید که جنسیت را امری غالب و قطعی در انسان‌ها می‌دانست، با استدلال در این که روابط ارتباطی مادر و دختر، متفاوت از روابط ارتباطی مادر با پسر است، تأکید می‌ورزید که به دلیل هم‌جنس بودن مادر و دختر، روابط آن دو نزدیکتر از رابطه مادر و پسر هست و بستر اخیر سبب می‌شود؛ مادر و دختر در جریان احساس نزدیکی با هم، درهم ادغام شوند و به گونه‌ای عمیقاً درهم آمیخته با یکدیگر، به جهان بیرون پاسخ دهند؛ در حالی که پسران پس از فهم تفاوتشان با مادر، بنای فاصله گرفتن از او را نهاده، در این جهت پیش می‌روند تا آن که استقلال‌طلبی اخیر، موجودی جدا و فردیت یافته از پسر را رقم می‌زند.

گیلیگان در چالش با نظریه اخلاقی کهلبرگ که زنان را به لحاظ اخلاقی پست‌تر و پایین‌تر از مردان ترسیم می‌کرد، با تأکید در این که اصولاً زنان به موضوع‌هایی مانند مراقبت از دیگران، مسئولیت، کمک و تغذیه و پرورش بیشتر توجه نشان داده و در برابر، مردان به مواردی نظیر فردگرایی، اجرا، حقوق قانونی، کنترل و ابزارگرایی گرایش دارند؛ خاطر نشان ساخت که زنان متفاوت از مردان هستند و برخلاف مردان که فردگرایی و پیشرفت بر وجودشان مستولی است، زنان خود را در یک بافت ارتباطی تعریف می‌کنند و قضاوت آنان از خودشان نیز بیشتر برمبنای توانایی مراقبت از دیگران است. بنابراین مدل اخلاقی که برمبنای فردگرایی، عدالت‌جویی و کنترل و اقتدارگرایی طراحی و تنظیم شده است، مدل مناسبی برای تبیین رشد اخلاقی زنان نبوده، الگوی اخلاقی دیگری که برمبنای ایجاد تعادل صحیح بین ارضای نیازهای زنان و ارضای نیازهای کسان دیگری که مورد توجه و مراقبت آنان قرار دارند، الگوی اخلاقی مناسب برای زنان خواهد بود و در پرتو چنین الگویی، باید به مسأله اخلاق و اخلاقیات در زن‌ها پرداخت نه در سایه الگوی پیشنهادی مردانه کهلبرگ که جمعیت مورد بررسی اولیه وی در ارایه مدل اخلاقیش فقط مردان بوده‌اند (منطقی، در دست‌نشر).

ویژگی استفاده از تلفن همراه جهت آگاهی از زمان و تقویم نیز طبق ادبیات پژوهش، عمدتاً معطوف به زنان است. دی آنجلس¹ (1382)، به عطف توجه بیشتر زنان به مسأله زمان اشاره داشته، خاطرنشان می‌سازد: "زنان از سویی به دلیل عادات ماهانه خویش و از سوی دیگر به دلیل روحیه پیوندجویانه‌ای که از آن برخوردارند و این مسأله مستلزم به یاد داشتن بسیاری از مناسبت‌ها در زندگی زن و اطرافیانش است، توجه بیشتری به مسأله زمان از خود نشان می‌دهند."

مقوله‌های استفاده‌های ارتباطی پیشرفته، استفاده نرم افزاری و استفاده‌های تفریحی از تلفن همراه، به شکل معناداری در پسران مورد بررسی، بالاتر از دختران دانشجو، قرار داشت. برتری پسران در مقوله استفاده‌های ارتباطی پیشرفته، منطبق با ادبیات پژوهش است به این معنا که برخی از گزارش‌ها، حکایت از آن دارند که دخترها علاقه کمتری به فن‌آوری‌های ارتباطی پیشرفته، نشان می‌دهند (گانتر، 1383). برتری پسران در مقوله استفاده نرم افزاری از تلفن همراه، هم منطبق با روان‌شناسی اختلافی زن و مرد است. به این معنا که بعضی از نظریات ارایه شده در زمینه تفاوت‌های جنسیتی زن و مرد، بر این نکته تأکید ورزیده‌اند که تفکر مردان در مقایسه با تفکر زنان، منطقی - تحلیلی تر می‌باشد. دلایل ارایه شده در زمینه مزبور، از دلایل زیستی تا دلایل فرهنگی، گسترده است.

بارون - کوهن (1384) با ارایه بعضی از شواهد گردآوری شده و انجام برخی از آزمایش‌ها در زمینه جهت‌یابی، سرهم کردن دستگاه‌های مکانیکی، تشخیص مسیر، تشخیص نقشه، کپی کردن یک سیستم، ساماندهی حرکت اشیای متحرک و مقوله‌بندی و طبقه‌بندی کردن، توان بالاتر مغز مرد در ساماندهی را نتیجه می‌گیرد.

تعدادی از متخصصان عصب‌شناسی نیز با طرح تمرکزگرا بودن مغز مرد در برابر عملکرد عمومی‌تر مغز زن، در عمل بر توان تفکر منطقی - تحلیلی مرد، صحه گذارده‌اند (پیز و پیز، 2002). بوکت کو² و دیهلر³ (1998) گزارش می‌دهند که در جریان یک مطالعه از دانشجویان یک کالج درخواست شد تا ویژگی‌های بارز شخصیتی هر دو جنس دختر و پسر را از منظر خودشان مشخص سازند، این پژوهشگران پس از گزارش نتایج حاصل از بیانات دختران و پسران دانشجو، می‌نویسند: "اگر ویژگی‌های مطرح شده توسط پسران و دختران، بخواهند ذیل عنوان واحدی

1. DeAngelis, B.
2. Bukatko, D.
3. Daehler, M. W.

خلاصه شوند، به نظر می‌رسد، عناوین ابزار گرای¹ برای مردان و عاطفی² برای زنان، عناوین مناسبی خواهد بود."

در مقوله استفاده از تلفن همراه جهت بازی و تفریح، مردان شرکت کننده در پژوهش، به شکل معناداری برتر از زنان ظاهر شده‌اند که این مسأله هم منطبق با ادبیات پژوهش است. شافر³ (2000) در جریان بررسی مقایسه‌ای میزان تحرک دختران و پسران، یادآور می‌گردد: پسرها حتی قبل از تولد، از تحرک بیشتری برخوردارند. بارون- کوهن (1384) به شکل مشابهی گزارش می‌دهد، اختلاف حرکتی دو جنس حتی در سن دو سالگی نیز در دختران و پسران خردسال قابل مشاهده است. دونا اد⁴ در بررسی که درباره اوقات فراغت دختران و پسران دارد، خاطرنشان می‌سازد، مطالعات وی و همکارانش دلالت بر آن دارند که بازی و ورزش در اوقات فراغت پسران جوان، از جایگاه خاص و ویژه‌ای برخوردار است، در حالی که در سطح دختران چنین نیست (ستین برگ⁵، 2005).

بنابراین در یک جمع‌بندی کلی می‌توان نتیجه گرفت با توجه به داده‌های حاصل، اولاً چگونگی استقبال از تلفن همراه در دو جنس به میزان زیادی با ادبیات موجود در روان‌شناسی اختلافی زن و مرد منطبق است که مسأله اخیر به نوعی تداعی گر عدم بسترسازی فرهنگی مناسب در سطح کاربران ایرانی تلفن همراه دارد. ثانیاً بیشترین کاربری از تلفن همراه، معطوف به کاربردهای روزمره و اجتماعی تلفن همراه است و به نظر می‌رسد با فرهنگ‌سازی لازم، به توان دیگر سایر ابعاد و وجوه استفاده از تلفن همراه را در کاربران آن، گسترش داد.

منابع

1. اکرامی، محمود. (1386). مردم‌شناسی ارتباطات خودمانی. مشهد: ایوار.
2. بارون- کوهن، سیمون. (1384). زن چیست؟ مرد کیست؟ تفاوت‌های اساسی زن و مرد (ترجمه ناصری). تهران: پل.
3. پیز، آلن و پیز، باربارا. (2002). چرا مردان دروغ می‌گویند و زنان گریه می‌کنند (ترجمه ناهید رشید و نسرين گلدار، 1383). تهران: آسیم.

---

1. Instrumentality
2. Expressiveness
3. Shaffer, D.
4. Eder, D.
5. Steiberg, L.

4. دی آنجلس، باربارا. (1382). آنچه زنان می‌خواهند مردان بدانند (ترجمه زهرا کرباسیان). تهران: رامانیوش.
5. زندی، بهمن، ربانی، فاطمه. (1388). بررسی میزان هم‌خوانی زبان پیام کوتاه با زبان فارسی معیار. فصلنامه تحقیقات فرهنگی، 2(1)، 47-75.
6. کوثری، مسعود، خیرخواه، طاهره. (1387). تحلیل محتوای پیام های کوتاه دانشجویان دانشگاه های تهران. فصلنامه تحقیقات فرهنگی، 1(2)، 57-78.
7. کوثری، مسعود، یگانه، محمدرضا و خیرخواه، طاهره. (1385). کاربرد تلفن همراه برای کاربران ایرانی (با تأکید بر نظریه استفاده و خشنودی). مطالعات فرهنگی و ارتباطات، 2(7)، 205-226.
8. گانتر، بری. (1383). اثر بازی های ویدیویی و رایانه‌ای بر کودکان (ترجمه سیدحسن پورعابدی نایینی). تهران: جوانه رشد.
9. گولومبوک، سوزان؛ فی‌وش، رایین. (1378). رشد جنسیت (ترجمه مهرناز شهرآرای). تهران: ققنوس.
10. عاملی، سعید رضا. (1387). تلفن همراه. تهران: سمت.
11. معیدفر، سعید؛ گنجی، احمد. (1387). کاربرد تکنولوژی‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی در بین دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه شهر تهران (گزارش پژوهش). مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ای.
12. منطقی، مرتضی. (1386، الف). راهنمای اولیا در استفاده فرزندان از فن‌آوری های ارتباطی جدید: تلفن همراه. تهران: عابد.
13. منطقی، مرتضی. (1386، ب). بررسی تأثیر فن‌آوری های ارتباطی جدید (ماهواره، اینترنت و بازی‌های ویدیویی) در رفتار اجتماعی جوانان. (گزارش تحقیق، منتشر نشده). شورای عالی انقلاب فرهنگی.
14. منطقی، مرتضی. (در دست نشر). زن شرقی، مرد غربی؛ روان‌شناسی اختلافی زن و مرد.
15. Audrey, N. S. (2004). *Mobile phone and youth: A look at the U.S student market*. The International Telecommunication Union (ITU). Retrieved from <http://www.itu.int / futuremobile>
16. Balasubramanian, K., Thamizoli, P., Umar, A., Kanwar, A. (2010). Using mobile phones to promote lifelong learning among rural women in Southern India. *Distance Education*, 31(2), 193-209.
17. Bellina, L., Missoni, E. (2009). Mobile cell-phones (M-phones) in telemicroscopy: increasing connectivity of isolated laboratories. *Diagnostic Pathology*, 4(19).
18. Bukatko, D. & Daehler, M. (1998). *Child development*. Third Ed. Newyork: Houghton Mifflin.
19. Conti-Ramsden, G., Durkin, K., Simkin, Z. (2010). Language and social factors in the use of cell phone technology by adolescents with and without specific language impairment (SLI). *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 53(1), 196-208.

20. De Reyck, B. & Degraeve, Z. (2005). MABS: Spreadsheet-based decision support for precision marketing. *European Journal of Operational Research*, 171(3), 935-950.
21. DeWitte, C. M. (2010). *Integrating cell phones into the secondary Montessori classroom*. ProQuest LLC, Ph.D. Dissertation, Walden University.
22. Hulme, M. (2001). *Me, my phone and I: The role of the mobile phone*. Retrieved from www.michaelhulme.co.uk
23. Horstmanshof, L. (2004). *Using SMS as a way of providing connection and community for first year students*. In R. Atkinson, C. McBeath, D. Jonas-Dwyer & R. Phillips (Eds), *Beyond the comfort zone: Proceedings of the 21st ASCILITE Conference* (pp. 423-427). Perth, 5-8 December.
24. Joinson, A. N. (2003). *Understanding the psychology of internet behavior, virtual worlds, real lives*. London: Palgrave Macmillan.
25. Franken, R. E. (1998). *Human motivation* (Fourth edition). New York: Brooks/ cole.
26. Frieser, M. (2009). *Sector profile: Porn in the USA*. Retrieved from [www. mobile entertainment news](http://www.mobileentertainmentnews.com)
27. Gayeski, D. (2002). *Learning unplugged: Using mobile technologies for organizational training and performance improvement*. New York: American Management Association.
28. George, K. L. (1995). Wireless wonder. *Journal of Executive Education*, 17(1), 22-24.
29. Grossman, J. B., Walker, K. E., Kotloff, L. J. & Pepper, S. (2001). *Adult communication and teen sex: Changing a community*. Philadelphia: Private Ventures.
30. Keegan, D. (2002). *The Future of Learning: From e-Learning to m-Learning*. FernUniversitat, ZIFF: Germany. Retrieved from <http://www.fernuni-hagen.de/ZIFF>
31. Laru, Ji., Jarvela, S. (2008). Social Patterns in Mobile Technology Mediated Collaboration among Members of the Professional Distance Education Community. *Educational Media International*, 45(1), 17-32.
32. Laughlin, Z. (2001). Mobile phone users: A small-scale observational study. *Online Publications Sociology of the Mobile Phone*. Soziologisches Institut der Universität Zürich.
33. Lee, C. B. (2004). *Exploring the Potential of WAP Technology in Online discussion*. Association for Educational Communications and Technology, 27th, Chicago, IL, October 19-23, 2004.
34. Lorente, S. (2002). *Youth and mobile telephones: More than a fashion*. In Villar, E. A. (EDS.) *Revista de studios de juventud* (pp. 9-24). Youth and Mobile. Madrid: A. G. LUIS PEREZ.
35. Markett, C., Sanchez, I. A. & Tangney, B. (2006). Using short message service to encourage interactivity in the classroom. *Computer and Education*. 46(3), 280-293.
36. McGuigan, J. (2005). Toward a sociology of the mobile phone. *An Interdisciplinary Journal on Humans in ICT Environments*, 1(1), 45-57.
37. Mitrea, O. S. (2006). *Understanding the mobile thelephony usage pattern -The rise of the mobile communication "Dispositif"*. Vom Fachbereich Gesellschafts- und

- Geschichtswissenschaften der Technischen Universitt Darmstadt zur Erlangung des Grades eines Doktors der Philosophie (Dr. Phil.) genehmigte Dissertation von.
38. Nicol, A., Fleming, M. J. (2010). "i h8 u": The influence of normative beliefs and hostile response selection in predicting adolescents' mobile phone aggression-A pilot study. *Journal of School Violence*, 9(2), 212-231.
  39. Norris, C., Soloway, E., Menchhofer, K., Bauman, B. D., Dickerson, M., Schad, L., et al. (2010). Innovative leaders take the phone and run: Profiles of four trailblazing programs. *District Administration*, 46(6), 35-38.
  40. Pertierra, R. (2005). Mobile phones, identity and discursive intimacy. *An Interdisciplinary Journal on Humans in ICT Environments*, 1(1), 23-44.
  41. Plant, S. (2000). On the mobile, the effects of mobile telephones on social and individual life. *Online Publications Sociology of the Mobile Phone*. Soziologisches Institut der Universität Zürich.
  42. Power, M. R. & Power, D. (2004). Everyone Here Speaks TXT: Deaf People Using SMS in Australia and the Rest of the World. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 9(3), 333-343.
  43. Raskauskas, J. (2010). Text-bullying: Associations with traditional bullying and depression among New Zealand adolescents. *Journal of School Violence*, 9(1), 74-97.
  44. Ravert, R. D., Calix, S. I., Sullivan, M. J. (2010). Research in brief: Using mobile phones to collect daily experience data from college undergraduates. *Journal of College Student Development*, 51(3), 343-352.
  45. Reid, D. & Reid, F. (2004). *Insights into the Social and Psychological Effects of SMS Text Messaging*. The social and psychological effects of Text.
  46. Shaffer, D. (2000). *Social and personality development* (Fourth Ed). United Kingdom: Wadsworth.
  47. Steinberg, L. (2005). *Adolescence* (Seventh Ed). New York: Mc Graw Hill.
  48. Streicher, P. (2010). SMS messaging gets to work. Retrieved from BulkSMS.com.
  49. Strohlein, G. & Fritsch, H. (2003). *Test and evaluation of a course designed for mobile learning*. ZIFF papiere. Retrieved from <http://www.fernuni-hagen.de/ZIFF>.
  50. The British Psychological Society (2006 a). *Mobile phones: Addictive, causes of stress*. Retrieved from www.bps.org.uk/media-centre
  51. The British Psychological Society (2006 b). *Playground bullies move into cyberspace*. Retrieved from www.bps.org.uk/media-centre
  52. The British Psychological Society (2007). *Mobile phone addiction tendencies in young people*. Retrieved from www.bps.org.uk/media-centre
  53. The British Psychological Society. (2010). *Mobile phones a credit to teenagers*. Retrieved from www.bps.org.uk/media-centre
  54. Thinyane, M. (2010). Are digital natives a world-wide Phenomenon? An investigation into South African first year students' use and experience with technology. *Computers & Education*, 55(1), 406-414.
  55. Valk, J. H., Rashid, A. T., Elder, L. (2010). Using mobile phones to improve educational outcomes: An analysis of evidence from Asia. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 11(1), 117-140.

56. Van de Kamer, J. & Bows, A. (2002). Measuring the effects of mobile phones on ear, eye. *Physics in Medicine and Biology*, 47(10).
57. Villi, M. (2007). Mobile visual communication, photo messages and camera phone photography. *Nordicom Review*, 28 (1), 49-62.
58. Walsh, S. P. (2009). *A psychosocial approach to understanding young Australians' mobile phone behavior*. Queensland University of Technology. [QUT Thesis]
59. Webseowriters in Society. (2009). *Pakistani girls Desi MMS mobile clips*. Retrieved September 30, 2009 from <http://socyberty.com>